Raadsvoorstel

Zaaknummer 1365301

Onderwerp:

Toegankelijkheid stemlokalen Vijfheerenlanden

Vergaderdatum raad: 6 februari 2025
Geheim: Nee
Steller: Eveline ten Caat, secretaris Rekenkamer
Portefeuillehouder: Burgemeester Fröhlich

Beslispunten

1. Het college en de organisatie opdracht te geven bij toekomstig te organiseren verkiezingen de volgende aanbevelingen te implementeren:
    a. Verhelp de in de rekenkamerbrief en de nota van bevindingen beschreven tekortkomingen die relatief eenvoudig en met weinig kosten kunnen worden gerealiseerd.
    b. Ontwikkel een meer uitgebreide checklist die voor de voorbereidingen en inrichting van de stembureaus kan worden gebruikt. Gebruik deze lijst ook voor een expliciete evaluatie van de toegankelijkheid van de verkiezingen.
    c. Informeer de raad als een stembureau niet (voldoende) toegankelijk is voor mensen met een lichamelijke beperking. Motiveer waarom de gemeente er toch voor kiest een niet of minder toegankelijk locatie als stembureau te realiseren.
    d. Verschaf kiezers correcte en zo volledig mogelijke informatie over de toegankelijkheid van de stemlokalen.

2. De volgende aanbeveling van de rekenkamer aan uw raad over te nemen:
    a. Draag bij de aankomende verkiezingen het college op de raad te informeren over de toegankelijkheid van de stemlokalen.

Inleiding

Op 6 juni 2024 vonden de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats. De rekenkamer Vijfheerenlanden heeft besloten om op die dag onderzoek te doen naar de toegankelijkheid van de stembureaus binnen de gemeente Vijfheerenlanden voor kiezers met een lichamelijke beperking. De toegankelijkheid is voor een substantieel deel van de inwoners in Vijfheerenlanden van belang: zo heeft in 2020 14% van de volwassen inwoners van de gemeente te maken met een of meer lichamelijke beperkingen.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie van referenda en verkiezingen. De Kieswet schrijft voor dat kiezers met een lichamelijke beperking zoveel mogelijk zelfstandig hun stem moeten kunnen uitbrengen. Dat betekent dat alle stemlokalen moeten voldoen aan de zogenaamde toegankelijkheidseisen. Als dat niet het geval is moet het college van B&W dit uitleggen aan de gemeenteraad. Deze wettelijke bepalingen komen voort uit het VN-verdrag Handicap, dat de positie van mensen met een beperking beoogt te verbeteren.

Aanvullend op de observaties tijdens de verkiezingsdag heeft de rekenkamer een documentstudie uitgevoerd. Daarnaast is gesproken met medewerkers verantwoordelijk voor de verkiezingen, enkele voorzitters van stembureaus, en een vertegenwoordiger van het Platform Gehandicaptenbeleid.

Beoogd effect

De rekenkamer wil de gemeenteraad met dit onderzoek inzicht geven in de mate waarin de stemlokalen in Vijfheerenlanden werkelijk goed toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking.

Argumenten

De conclusies uit het onderzoek vormen de argumenten voor de vijf aanbevelingen. Deze conclusies zijn als volgt:

1. *De toegankelijkheid van de stembureaus in de gemeente Vijfheerenlanden is over het algemeen redelijk tot goed.*

Naar oordeel van de rekenkamer voldoen 8 van de 27 stembureau niet. Deze stembureaus voldeden niet geheel aan de criteria die het ministerie van Binnenlandse Zaken stelt. Dat wil niet zeggen dat deze acht stembureaus voor alle mensen met een lichamelijke beperking ontoegankelijk zijn. Zo zijn sommige criteria vooral van belang voor mensen met een visuele beperking en weer andere voor mensen met een beperking aan het bewegingsapparaat. Enkele opvallende punten die de toegankelijkheid betreffen en die buiten de checklist van de rekenkamer vielen waren:

- De aanwezigheid van een stembiljet in braille in de stembureaus op de drie locaties van de gemeente.
- Er is een gesproken kandidatenlijst voor mensen met een visuele beperking beschikbaar.

Naar oordeel van de rekenkamer zijn er verschillende aandachtspunten die de Toegankelijkheid van de stembureaus verder kunnen verbeteren.

2. *De rekenkamer constateert eenvoudig te verhelpen tekortkomingen in de toegankelijkheid van de stemlokalen.*

De belangrijkste zijn:

- Bij stembureaus met een drempel bij de toegangsdeur voldeed de overbrugging in meer dan de helft van de gevallen niet. Op twee locaties waar de overbrugging niet voldeed was daarbij sprake van zeer hoge drempels.
- Bij enkele stembureaus zijn de borden of vaandels niet duidelijk zichtbaar vanaf

de openbare weg.
• Op enkele locaties verdient de beschikbaarheid en het correcte gebruik van invalidenparkeerplaatsen aandacht.
• Op een locatie bleek het stembureau niet goed toegankelijk voor mensen met een scootmobiel.
• Roosters en kokosmatten vormen op enkele locaties een mogelijke hindernis voor mensen met een mobiliteitsbeperking.
• Enkele locaties met losse vloerbedekking of matten vereisen aandacht om struikelgevaar te verminderen. Dit kan eenvoudig worden verholpen door de vloerbedekking of mat strak te trekken en vast te plakken.
• Op twee locaties waren geen stoelen beschikbaar voor ouderen of mensen met gezondheidsproblemen in het geval zij moeten wachten tot er een stemhokje vrij is.
• Op enkele locaties zijn er obstakels aanwezig in de route naar het toilet of is de route ernaar toe onduidelijk.

3. De gemeente denkt zelfstandig na over de toegankelijkheid van de stemlokalen.
De rekenkamer is positief over de kritische houding van de organisatie. De organisatie werkt met ervaren medewerkers met oog voor de toegankelijkheid en kan bogen op voortschrijdend inzicht dat de afgelopen jaren bij hen is ontstaan. Er is het voornemen om (in de voorbereiding op) de volgende verkiezingsdag een medewerker te betrekken die onlangs is gestart als 'Aanjager VN-Verdrag Handicap'. Tegelijkertijd maakt de rekenkamer ook een kanttekening. De toegankelijkheid van de stembureaus wordt niet nadrukkelijk geëvalueerd. Bij de inrichting van de stemlokalen maakt de gemeente een inschatting van de toegankelijkheid van de stemlokalen, gebruik makend van een beknopte checklist ('aandachtspunten toegankelijkheid verkiezingen'). Nadrukkelijk evalueren en een beter uitgewerkte checklist helpt medewerkers (beter) te kijken naar aspecten van toegankelijkheid die je gemakkelijk over het hoofd ziet, zeker als je zelf niet te maken hebt met een lichamelijke beperking.

4. Medewerkers en vrijwilligers (voorzitters en leden van het stembureau) zijn behulpzaam en welwillend.
Tijdens het veldwerk trof de rekenkamer grote bereidheid om mensen met een lichamelijke beperking te helpen indien nodig. De voorzitters en leden van de stembureaus toonden zich ook positief over het onderzoek. Men zag het belang en er was bereid om mee te werken en ervan te leren.

5. De gemeente informeert kiezers over de toegankelijkheid van de stemlocaties.
Op de website van de gemeente Vijfheerenlanden, in de lokale krant, op de kandidatenlijst en in een flyer die met de stempas wordt meegestuurd, is informatie opgenomen over de toegankelijkheid van de stemlokalen. Hier is vermeld dat alle stembureaus toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. Gelet op de bevindingen genoemd bij de voorgaande conclusie (1) komt de rekenkamer op basis van de toegankelijkheidscriteria van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) voor 8 stemlokalen tot een ander oordeel.

Risicoparagraaf

N.v.t.

Gevolgen voor mensen met een beperking

De rekenkamer beoogt met dit voorstel de toegankelijkheid van de stemlokalen voor mensen met een lichamelijke beperking en de informatieverstrekking daarover aan samenleving en gemeenteraad te verbeteren. Implementatie van de aanbevelingen verkleint het risico dat mensen met een lichamelijke beperking op hindernissen stuiten tijdens het uitbrengen van hun stem tijdens toekomstig te organiseren verkiezingen.

Betrokkenheid pers

Informeren via besluitenlijst

Financiële paragraaf

N.v.t.

Participatieparagraaf

N.v.t.

Communicatieparagraaf

N.v.t.

Voorzitter rekenkamer Vijfheerenlanden,

Signed By: paulussen@mailrekenkamer.nl
27/12/2024 16:34:08 CET
ID: 210fb61f-003f-4d21-92bb-c6cbe13022ef
Auth: Consent

R.J.F. (Rob) Paulussen